

Bron: Geschiedenis van Scheveningen door J.C. Vermaas

De landing van den Prins.

Het was 30 November. Reeds vier dagen te voren had de zoon van den hofpredikant Guicherit het bericht van de inschepping van den Prins gebracht. Al vroeg in den morgen ziet men aan het strand veel nieuwsgierigen. Opeens ontwaart men aan den horizon twee groote schepen. De verrekijkers worden gericht en werkelijk het zijn twee Engelsche oorlogsschepen.

"Zie maar", roept men elkander toe; "het kruis in de vlag is duidelijk "waar te nemen; ze voeren den Oranjewimpel in top. Hij komt! Hij komt!"

Als een loopend vuurtje verbreidt zich het gelukkige nieuws van hier naar Den Haag, en tegen den middag ziet het zwart van de menschen, die op het strand en op de duinen van de aankomst van den Prins getuigen willen zijn.

Daar laten de beide oorlogsschepen onder het gebulder van het kanon het anker vallen. Een boot wordt uitgezet en twee heeren worden aan land geroeid.

Maar de Prins behoort niet tot het tweetal. Het zijn Willem Fagel, secretaris van zijn broeder Jacob Fagel» den Nederlandschen gezant en Hoppner, secretaris van den Britschen gezant bij het Nederlandsche gouvernement. Zij willen, vóór de Prins landt, zich eerst vergewissen, dat er voor Zijne Hoogheid geen gevaar meer bestaat. De afspraak is, dat beide heeren bij hun terugkomst aan het strand, den uitslag van hun zending zullen seinen. De heer Fagel herkent dadelijk onzen Pronk en fluistert hem in het oor, dat zich op een der schepen, "the Warrior", hetwelk 26 November Engeland verliet, de Prins bevindt.

Pronk zendt in allerijl zijn zoon, met een Oranjevlag om het lijf gebonden, te paard naar Den Haag, om van het heuglijk feit den Gouverneur, graaf Van Stirum, in kennis te stellen.

In 8 minuten doet Arie Pronk den rit; waarlijk een kunststuk. Bij het zien van deze estafette komen de Hagens van alle kanten aanloopen. Het kost Pronk's zoon moeite om door het gedrang vóór het huis van den Gouverneur te komen. "De Prins is voor den wal", zegt hij tot den Graaf, "toebereidselen worden gemaakt om hem met een sloep aan "land te zetten."

"Waar is de brief van Uw vader?" vraagt hem de Gouverneur. "Dit is het afgesproken teeken, dat de Prins voor den wal is", zegt de jongeling en hij toont geestdriftig de Oranjevlag. En de opgewonden zeventienjarige voegt er bij: "Zoo ik U misleid, leg dan mijn hoofd voor "Uwe voeten."

Nu twijfelt de Gouverneur niet langer aan de waarheid van het bericht. Eer Pronk's zoon vertrekt vraagt deze nog toestemming om aan de duizenden, die voor het huis van den Gouverneur verzameld zijn, de heuglijke tijding bekend te maken. Dit wordt hem toegestaan. En buiten komende, roept hij de menigte toe: "Vrienden, ik heb de gelukkige tijding gebracht, "dat de Prins op dit moment te Scheveningen gearriveerd is." Een gejuich en een "Oranje boven!" stijgt van alle kanten op.

Terwijl Pronk's zoon nog bezoeken brengt aan den graaf Van Hogendorp en andere voorname burgers, komt de Heer Fagel reeds het verhaal bevestigen.

Maar de Prins is te ongeduldig om op het afgesproken sein te wachten; de menigte aan het strand groeit steeds aan. De Vorst kan niet wachten, tot de vooruitgezonden heeren zich hebben overtuigd, dat hy zonder gevaar landen kan. Hij weet eindelijk den commandant van "the Warrior" te overreden om een barkas te doen strijken. De eereschoten dreunen.

De Prins en zyn gevolg dalen in de sloep af. Engelsche matrozen met kleine staartpruiken, half-hooge hoeden en korte buizen, roeien den Prins naar het strand. "Hoezee", klinkt het, "Hoezee! Leve de Prins! Oranje boven! Weg met "de Franschen." Overal juicht en jubelt men. Men snikt, men weent van aandoening. De boot komt steeds nader.

Pronk is weer op zijn post. Hij heeft vier en twintig flinke zeelieden uitgelezen, die met hun leeren broeken aan, in opdracht krijgen bij het landen de boot recht te houden.

Maar buiten die vier en twintig loopen er honderden vol geestdrift en nieuwsgierigheid, zonder daarop gekleed te zijn, in zee, en het staat te vreezen, dat de landing niet zóó zal plaats hebben als wel moet.

Pronk vreest zelfs voor ongelukken en hy besluit krachtdadig op te treden; hij bedreigt het volk, dat de wanorde veroorzaakt. Te paard in zee zijnde nabij de sloep, wenkt hij den twee en twintigjarigen voerman Jacob Johannes van Duijne, om zijn zoog-enaamden boerenwagen met drie paarden bespannen, naar de plaats te ryden, waar hij zoo dicht mogelijk de boot kan naderen.

Dirk van Duijne, een jongere broeder van den reeds genoemden Jacob, was zonder dat zyn vader het wist, versierd met een Oranjesjerp, op den wagen naar het strand medegereden om zoo noodig de behulpzame hand te bieden. Alles gaat naar wensch, allen komen behouden op den vasten wal. Aan Jacob van Duijne is de eer gegund de eerste te zijn, die den Prins de hand drukt met de woorden: "Welkom, Majesteit in het vaderland."

De landing geschiedt klokke vier uur in den namiddag, vlak voor het hotel Zeerust.

De Prins stapte met zijn gevolg, bestaande uit De Perponcher en den gezant van Groot-Brittannië bij het Nederlandsche gouvernement, Richard graaf van Clancarty, op den wagen.

Z. H. nam naast den voerman op het voorkrat plaats; telkens verhief Z. H. zich om aan de menigte links en rechts een hartelijken groet te brengen.

De geestdrift steeg met het oogenblik; het volk was als dronken van vreugde. Men klauterde tegen den wagen op, men bleef er aan hangen. Jacob Pronk leidde Z. H. naar de pastorie van de Ned. herv. gemeente in de Keizerstraat No. 54, thans bewoond door Ds. Van Noppen.

De toenmalige predikant Ds. Petrus Faassen de Heer was in die dagen uitlandig. Te Scheveningen scheen men niet te weten, waar hij zich eigenlijk ophield. Uit een brief, die de lezer onder het hoofdstuk "Het Oude mannen-, Vrouwen en Weeshuis" zal aantreffen blijkt dat dominee was gearresteerd en overgebracht naar een stad in Frankrijk, vanwaar hij in Januari 1814 ontvluchtte. Wat de eigenlijke reden van die gevangenneming is geweest, kunnen wij nog altijd niet met zekerheid zeggen, zeer waarschijnlijk zal het wel geweest zijn het smokkelen op groote schaal.

De Prins werd ontvangen door de beide dochters van den predikant. De meisjes waren zoo zegt een geschiedschrijver van die dagen niet weinig verlegen met dit hooge en onverwachte bezoek. Doch al spoedig verschenen eenige Scheveningsche vrouwen uit den burgerstand om den Vorst te verwelkomen en daarna volgden ook de tachtigjarige Berkenbosch Blok en Van Kouwenhoven Pais, beiden in uniform, de eerste als kapitein, de laatste als luitenant der voormalige Scheveningsche schutterij.

Berkenbosch Blok hield een korte toespraak, die, naar men beweert zulk een indruk maakte, dat "zelfs de Engelschen, die hierbij tegenwoordig "waren en voor wie de taal, waarin gesproken werd, onverstaanbaar was, "door een blijkbare aandoening en eerbiedige houding, het plechtige van "het oogenblik en het ernstige dier woorden, volkomen schenen te gevoelen en te begrijpen."

Weinige dagen na deze treffende ure stierf Berkenbosch Blok.

Niemand van of vanwege het Driemanschap was bij de landing en de ontvangst van den Prins te Scheveningen tegenwoordig.

In de Brieven en Gedenkschriften van Hogendorp leest men wel: "Met smachtend verlangen werd naar diens komst uitgezien. Eindelijk verspreidde zich den 30 November het gerucht, dat de Prins voor den wal was. Stirum ging naar Scheveningen; Hogendorp's tweede zoon, de oudste tehuis, spoedde er zich te paard heen," Doch zij kwamen te laat. Dat blijkt uit een "Gedenkstuk der Verlossing en Herstelling van Nederland in den jare 1813," 2e deel, uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen; waarin men het volgende leest:

"Nauwelijks aan land zijnde, trad hij in een open rijtuig, en was reeds halwege de stad genaderd, vóór dat de koetsen van den Graaf van Stirum en andere Heeren, Zijne Hoogheid ter inhaling tegenrijdende, daar waren."

Drie voertuigen brachten den Prins en Zijn gevolg naar Den Haag. In het tweede, zijnde het eenige rytuig dat Scheveningen in die dagen bezat een zoogenaamde fourgon namen Zijne Hoogheid en de graaf Van Limburg Stirum plaats. De eigenaar van het rijtuig. Abraham van der Harst Wz., fungeerde als koetsier.

Er moest aanhoudend stapvoets gereden worden, want honderden liepen met het rijtuig, waarin de Prins gezeten was, mede. Jacob Pronk deed dienst als voorrijder. Spoedig kwamen op den Ouden Scheveningschen weg vele adellijke personen uit Den Haag te paard den stoet vergrooten.

Bij de Scheveningsche brug gekomen, verkeerde het leven van den Prins een oogenblik in gevaar. Het gejuich der onafzienbare menigte maakte namelijk de paarden schichtig.

Een Scheveninger, Arie Varkevisser, had het geluk de rossen bij de teugels te grepen en tot staan te brengen.

In Den Haag was het voor den Prins een ware zegetocht, in de reeds genoemde Brieven en Gedenkschriften van Hogendorp vindt men:

"Wie kent niet de beschrijving van 's Prinsen intocht te 's-Gravenhage. Dat blijde gejubel, Hogendorp kon het vernemen, waar de tocht niet ver van zijn huis voorbijkwam, maar het was hem ontzegd er bij te zijn; een aanval van podagra, gevolg van de inspanning der laatste weken, hield hem aan zijn stoel gekluisterd." Aan het huis op den Kneuterdijk, van Collot d'Escury van Heinenoord, later bewoond door prins Alexander, stapte de Vorst af. Het waren ook daar treffende oogenblikken.

De Gouverneur nam Pronk bij de hand en leidde hem voor den Prins. "Vorst", zeide de Gouverneur, "deze man heeft van den beginne met ons "medegewerkt, ik heb de eer hem aan U voor te stellen, hu heeft in alles "uitgemunt en verdient grooten lof." "Ik ken hem", sprak de Prins, "het "is Pronk."

De Prins ging daarop naar het huis van Stirum, gebruikte er het middagmaal en hield er open hof, voor wie hem wilde verwelkomen; eindelijk op herhaalde wenken van Van der Duijn, ging hij ook Hogendorp bezoeken.

Nog dienzelfden dag gaf de Prins door de volgende publicatie kennis van zijne terugkomst in het vaderland.

WILLEM FREDERIK, bij de Gratie Gods, Prins van Oranje en Nassau, enz, enz.

Allen de genen, die dezen zullen zien ofte hooren lezen, salut;

Doen te weten:

Waarde Landgenooten!

Na eene scheiding van negentien jaren, en na zoo vele rampen heb ik het onuitsprekelijk genoegen, dat ik door u zelve eenstemmig in Uw midden worde teruggeroepen. Ziet mij hier aangekomen en gereed om, onder den Goddelijken bijstand, u in het genot van uwe vorige onafhankelijkheid en welvaart te helpen herstellen. Dit is mijn eenig doelwit, en het oprecht en vurig verlangen van mijn hart. Ik kan u de stellige verzekering geven, dat het insgelijks het oogmerk is der Bondgenooten.

Het is in het bijzonder de wensch van Zijne Koninklijke Hoogheid, den Prins Regent van het Vereenigde Koninkrijk van GrootBrittanje en Ierland.

Hiervan zult gijlieden overtuigd worden door den grootmoedigen bijstand van dat magtige Rijk, die U onmiddellijk staat gegeven te worden, en die den grondslag zal leggen van de hernieuwing dier oude en nauwe betrekkingen van vriendschap en alliantie, die zoo lang het geluk gemaakt hebben van beide Staten.

Ik ben bereid en heb vastelyk besloten al het verledene te vergeven en te vergeten. Ons gemeen en eenig doeleinde moet zijn, de wonden van ons dierbaar Vaderland te heelen, en hetzelfde in zijnen vorigen luister en aanzien onder de Volkeren te herstellen. De herlevende koophandel zal, naar ik vertrouw, een der eerste en onmiddellykste gevolgen zijn van mijne aankomst.

Alle partijchap moet voor altoos van onder ons verbannen zijn. Geene pogingen zullen van mijnen kant en van dien van de mijnen onbeproefd gelaten worden om uwe onafhankelijkheid, uw geluk en voorspoed te verzekeren en te bevestigen. Mijn oudste Zoon, die onder den onsterfelijken Lord Wellington zich den roem zijner Voorouders niet onwaardig getoond heeft, staat mij binnen kort te volgen. Vereenigt u dan, waarde Landgenooten, met hart en ziel met mij, en ons gemeene Vaderland is gered, de oude tijden zullen weldra herleven; en wij zullen aan onze kinderen de dierbare panden kunnen overmaken, die wij van onze voorouders ontvangen hebben.

Aldus gedaan den 30n November 1813, en uitgegeven onder mijne handteekening en bijgedrukt zegel.

W. F. PR. v. ORANJE.

's Avonds was het allerwegen feest in Den Haag'; maar Scheveningen bleef ook niet achter, en dat gebeurde daar alles zonder waarschuwing-, zonder eenige afspraak. Den 8n Januari 1814 keerde ook Frederica Louisa Wilhelmina, thans Souvereine Vorstin, terug; twee dagen later volgden de andere Prinsessen. zoodat spoedig de geheele Vorstelijke familie weder in het Vaderland was teruggekeerd.

Door vele schrijvers uit dien tijd zijn de gebeurtenissen van November 1813 in bijzonderheden opgeteekend, o.a. door den bekenden Van der Palm. Ook dichters van eiken rang hebben de lier getokkeld bij het heugelijke feit der verlossing. Minder bekend is het dat ook Chad, secretaris der legatie van de kroon van Engeland, in het Engelsch heeft geleverd een "Beschrijving van de omstandigheden van de gelukkige omwenteling op 17 November 1813."

De 's-Gravenhaagsche Courant van dien tijd was opmerkelijk kort in haar verhaal: "Dezen voormiddag wierden van Scheveningen twee groote schepen gezien, die echter door den wind belet wierden vroeger dan omstreeks vier uren het land te naderen. Dadelijk verspreidde zich het gerucht dat Prins Willem VI aan boord van een derzelve was. De toeloop naar den Scheveningschen weg was daarop zeer groot en het vreugdegejuich der menigte onbeschrijfelijk. Een weinig voor vijf uren kwam de Prins in den Haag aan."

In onzen tijd zouden verslaggevers van dagbladen daar wel wat meer van gemaakt hebben.